

Cuvânt de început

Sfântul Profet Moise a primit pe Muntele Sinai Tablele Legii cu cele zece porunci, în urmă cu 3500 de ani. Acestea concentrează întreaga Lege a Vechiului Testament și sunt călăuză spre învățătura desăvârșită adusă de Mântuitorul.

Dicționar

idol = persoană sau lucru care reprezintă obiectul unui cult, zeu fals;

politeism = credința în existența mai multor zeități;

viciu = (aici) pornire nestăpânită și statornică spre rău, apucătură rea, patimă.

1. Eu sunt Domnul Dumnezeuul tău, să nu ai alți dumnezei în afară de Mine.

2. Să nu-ți faci chip cioplit și să nu te închini lui.

3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeu în deșert.

4. Adu-ți aminte de ziua odihnei, ca să o sfințești.

5. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta.

6. Să nu ucizi.

7. Să nu fii desfrânat.

8. Să nu furi.

9. Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău.

10. Să nu poftesti nimic din câte are aproapele tău.

Decalogul: importanța lui în viața omului

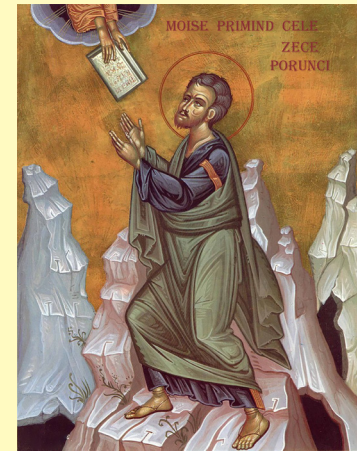
Din marea Sa iubire, Dumnezeu a dăruit oamenilor cele zece porunci, valabile în toate timpurile și locurile. Primele patru porunci se referă la manifestarea iubirii față de Domnul, iar ultimele șase conțin îndatoririle față de aproapele (Deuteronom 5, 6-21).

1. Prima poruncă se referă la recunoașterea și **cinstirea Domnului** ca Părinte al tuturor și singurul Dumnezeu viu și adevărat. Unii oameni refuză cinstirea lui Dumnezeu, iar alții pun altceva mai presus decât pe El: faima, banii, viciile, etc.

2. În antichitate, poporul evreu a păstrat **credința în Unicul Dumnezeu**, deși era înconjurat de popoare politeiste. Porunca nu se referă strict la idoli ca zeități sculptate, ci și la patimi care subjugă omul și îi îndepărtează sufletul de Dumnezeu. Icoanele nu sunt idoli, ci „ferestre” către Dumnezeu și sfinții Săi.

3. Rostirea numelui celui sfânt al lui Dumnezeu se face cu **credință, respect și iubire**. Luarea numelui Domnului în deșert înseamnă a-l pronunța cu neseriozitate, ironic, batjocoritor, cu mânie sau indiferență, sau a face jurăminte false.

4. La evrei, **ziua de odihnă** este sâmbăta, amintind de ziua a șaptea a creației. Pentru creștini, duminica a devenit sărbătoarea săptămânală, fiind **ziua Învierii Domnului**. Odihna se referă la evitarea muncii fizice, în schimbul activităților dedicate mai ales sufletului: participarea la Sfânta Liturghie, activități cultural-recreative, oferirea timpului celor dragi și celor care au nevoie de ajutor.

5. Părinții sunt oglinda lui Dumnezeu prin viața pe care ne-au dat-o și grija pe care ne-o poartă. Din **cinstirea familiei** se dezvoltă și respectul față de ceilalți oameni.

6. **Viața este darul lui Dumnezeu** și niciun om nu are dreptul de a o opri. În sens largit, porunca se referă și la violența fizică sau rănirea sufletească. Oricare dintre aceste manifestări dovedește lipsă de respect și de iubire față de ceilalți.

7. Dumnezeu îndeamnă la **fidelitate** și la **respect** față de persoana iubită. Porunca se referă și la păstrarea cumpătării, a echilibrului în toate. Ea ne ferește de frecvențele dependențe din ziua de azi.

8. Orice încercare de a folosi rodul muncii altuia, fără a-i primi acordul, este o desconsiderare a efortului celuilalt și o formă de lenevie. Obținerea unui lucru sau a unui rezultat bun, prin efort personal, aduce mare satisfacție. Dumnezeu încurajează astfel **munca cinstită**.

9. Îndemnul lui Dumnezeu este de recunoaștere a vinei atunci când greșim, de a nu asculta vorbe urâte despre alții, de a nu minți. **Iubirea, adevărul și sinceritatea** sunt valori morale ce stau la baza respectului de sine și între persoane.

10. Grija lui Dumnezeu față de oameni se arată și în ultima poruncă, privitoare la gândurile omului. Invidia sau gelozia îngreunează sufletul omului, luându-i libertatea. **Bucuria pentru reușita celuilalt** păstrează sufletul curat și îndeamnă la urmarea exemplului.

Prin respectarea și împlinirea acestor porunci, omul răspunde la iubirea lui Dumnezeu și este pregătit pentru marea poruncă a iubirii adusă de Mântuitorul, deoarece „Legea ne-a fost călăuză spre Hristos” (Galateni 3, 25).

Știați că...?

◆ Decalogul a fost dat de Dumnezeu la trei luni după ieșirea evreilor din Egipt, pentru a-i opri pe oameni de la faptele rele și a-i direcționa spre cele bune.

◆ Spătarul Mihai Cantacuzino a mers în pelerinaj la Muntele Sinai, fiind impresionat acolo de mănăstirea Sfânta Ecaterina. El a construit în anul 1695 mănăstirea Sinaia din județul Prahova, pe care a numit-o după acest loc sfânt.

Mănăstirea Sinaia

Să exersăm!

1. Prezintă semnificația și importanța fiecărei porunci din Decalog.
2. Transcrie cele zece porunci, pe două coloane, după modelul de la începutul lecției, apoi memorează-le.
3. Motivează necesitatea existenței unor reguli / legi pentru societate.

Să fim creativi!

- ◆ Formează împreună cu ceilalți colegi echipe de câte 2-3 elevi.
- ◆ Fiecare grupă alege câte o poruncă pe care să o prezinte.
- ◆ Stabilește, de comun acord cu coechipierii, modalitatea prin care să exprimați cât mai frumos conținutul poruncii, folosindu-vă imaginația.
- ◆ Puteți utiliza cunoștințele dobândite la alte materii, realizând: o compunere de maximum o pagină sau câteva versuri, un desen sau pictură, un cântecel sau o scenetă, o machetă.
- ◆ Desemnează un membru al echipei care să prezinte în fața colegilor ceea ce ați realizat.
- ◆ Timp de lucru: 10-15 minute.

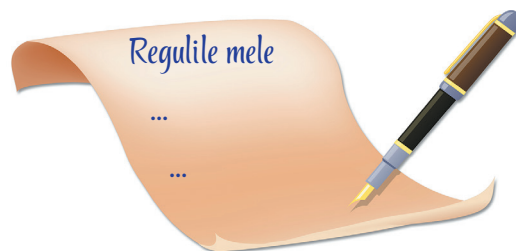

Să aplicăm!

1. Continuă să completezi tabelul cu celelalte porunci din Decalog și cu exemple din viața cotidiană, după modelul dat.

Nr. crt.	Porunca	Exemplul concret
1.	Eu sunt Domnul Dumnezeu tău, să nu ai alți dumnezei în afară de Mine.	În fiecare seară, Manuela se roagă lui Dumnezeu și-I mulțumește pentru ajutorul acordat de-a lungul zilei.
2.	Să nu-ți faci chip cioplit și niciun fel de asemănare a vreunui lucru, să nu te închini lor, nici să le slujești.	Alex și-a dat seama că a devenit foarte preocupat de jocul său preferat de pe calculator, încât nu iese la joacă cu noi, nu merge la biserică și nici nu prea mai învață ca înainte. Atunci a hotărât să aloce mai puțin timp jocului.
3.

2. Alcătuieste un set de reguli proprii care să te ajute în dezvoltarea personală armonioasă, atât în familie cât și cu prietenii, la școală și în alte medii sociale.

3. Amintește-ți trei proverbe sau zicători care se potrivesc cu câte una dintre porunci. Fă legătura cu aplicarea acestora în viața ta.
4. Continuă povestirea de mai jos, oferind cel puțin două variante de final. Pe baza acestora, discută despre respectarea / nerespectarea poruncii a zecea din Decalog.

Nelu și Luca sunt prieteni buni și colegi de clasă. De la o vreme, lui Luca i se pare că Nelu e mai apreciat de profesori decât el. Atunci el ...

5. Alcătuieste o compunere de 10-15 rânduri, cu titlul: „Mai aproape de Dumnezeu și de semenii”, în care să folosești învățăturile desprinse din lecție.

Să aprofundăm!

Din Vechiul și Noul Testament

„Tu Te-ai pogorât pe muntele Sinai, le-ai grăit din înălțimea cerurilor și le-ai dat porunci drepte; legi ale adevărului, învățături și orânduiri minunate. Tu le-ai arătat odihna Ta cea sfântă și le-ai scris prin Moise, sluga Ta, porunci, rânduieli și lege.”
(II Ezdra 9, 13-14)

„Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proci; n-am venit să stric, ci să împlinesc. Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul și pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece” (Matei 5, 17-18).

- Discută cu profesorul despre continuitatea Legii Vechiului Testament în Noul Testament.

Valoare morală: **DREPTATEA**

Dreptatea este virtutea prin care ne îndeplinim îndatoririle față de Dumnezeu și față de semenii, cu ajutorul harului divin, asemenea lui Moise. În Sfânta Scriptură, dreptate înseamnă trăire după învățăturile lui Dumnezeu. Sfântul Evanghelist Matei ne îndeamnă: „Dați deci Cezarului cele ce sunt ale Cezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu” (Matei 22, 21).

Este bine să respectăm legile țării și să aplicăm cele descoperite nouă de Dumnezeu.

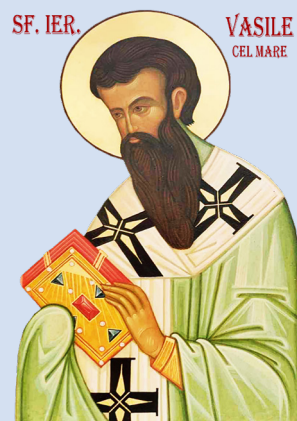
- Ce înseamnă, în opinia ta, a fi drept?
- Prezintă o situație în care ai practicat această virtute.
- De ce este importantă respectarea acestei virtuți în societate?

Să reflectăm!

„Cel care are ochii ațintiți la toate poruncile și face din ele un fel de concert și simfonie, acela cântă lui Dumnezeu dintr-o psaltire cu 10 strune, pentru că 10 sunt și poruncile cele generale, scrise la cea dintâi dare a legii.”

(Sfântul Vasile cel Mare)

Să sintetizăm!

- ◆ Decalogul este un dar al iubirii lui Dumnezeu, pentru păstrarea dreptei credințe și a respectului între oameni.
- ◆ Cele zece porunci au două direcții: primele patru, spre Dumnezeu, și ultimele șase, spre semenii.
- ◆ Respectarea și înfăptuirea lor ajută la înțelegerea și la însușirea învățăturii de credință lăsată de Mântuitorul.

Cuvânt de învățătură

„Faceți în toată vremea, în Duhul, tot felul de rugăciuni și de cereri, și întru aceasta priveghind cu toată stăruința și rugăciunea pentru toți sfinții.”

(Efeseni 6, 18)

Rugăciune în biserică

Dicționar

circumstanță = (aici) împrejurare (particulară) care însoțește o întâmplare din viață;

vanitate = (aici) încredere exagerată în calitățile proprii; dorință de a face impresie; ambiție neîntemeiată; orgoliu; trufie; îngâmfare; înfumurare; mândrie.

Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine

Prin rugăciune, omul intră în dialog cu Creatorul său, manifestându-și astfel credința, iubirea și recunoștința. Dumnezeu ascultă întotdeauna rugăciunile și răspunde fiecărei persoane, la momentul potrivit: „Și toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi”. (Matei 21, 22).

Credincioșii adresează Domnului rugăciuni de cerere, de mulțumire și de laudă, iar sufletele lor se umplu de pace și bucurie sfântă. **Rolul rugăciunii** este de luminare a minții și a inimii, spre primirea harului divin și apropierea omului de Dumnezeu. Astfel, omul înaintează pe calea auto-cunoașterii și sporește în iubire creștină.

De obicei, creștinul învață să se roage în **familie**, alături de cei dragi, în diferite circumstanțe. Puterea rugăciunii îi unește pe membrii familiei, care pot simți ocrotirea divină neîncetat. Adesea, în familie există un **loc de rugăciune**, care cuprinde: icoane, candelă, cruce, cărți sfinte ș.a.

Cel credincios se roagă pentru sine, pentru cei apropiați, dar și pentru toți oamenii, potrivit cuvântului Scripturii: „Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri pentru toți oamenii.” (I Timotei 2, 1). Cele mai frecvente sunt rugăciunile pentru: înțelegere în familie, sănătate, pace, ajutor la învățătură, depășirea necazurilor și pentru ca, astfel, întreaga viață a creștinului să fie binecuvântată de Dumnezeu.

Domnul Iisus Hristos S-a rugat stăruitor Tatălui ceresc, în diferite ocazii. El a subliniat în cuvântările Sale valoarea rugăciunii și a împlinit cererile celor care L-au rugat cu credință.

În **pilda vameșului și a fariseului** (Luca 18, 9-14), Mântuitorul prezintă un exemplu de rugăciune adevărată, care are la bază virtutea smereniei. În acest sens, el prezintă cum se rugau la templu doi oameni, un fariseu și un vameș. Fariseul, plin de dispreț și de vanitate, se lăuda înaintea lui Dumnezeu cu faptele lui, pe când vameșul se ruga cu umilință: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului.” (Luca 18, 13). Iisus arată că rugăciunea vameșului a fost ascultată, iar acesta s-a întors îndreptat la casa lui.

În altă situație, Iisus a fost rugat de către **Iair**, mai-marele sinagogii din Capernaum, să-i vindece copila grav bolnavă. Domnul a pornit îndată spre casa lui Iair, dar, între timp, fetița a murit. Mântuitorul i-a spus tatălui: „Nu te teme; crede numai și se va izbăvi.” (Luca 8, 50). Ajungând la patul fetiței, Iisus a luat-o de mână și i-a zis să se scoale, iar fetița a înviat, spre uimirea tuturor.

Pe când mergea Iisus în părțile Tirului și Sidonului, a întâlnit o **femeie cananeeancă**. Aceasta L-a rugat cu stăruință pentru fiica ei bolnavă, iar Domnul a fost impresionat de credința ei și i-a vindecat pe loc fiica. (Matei 15, 21-28).

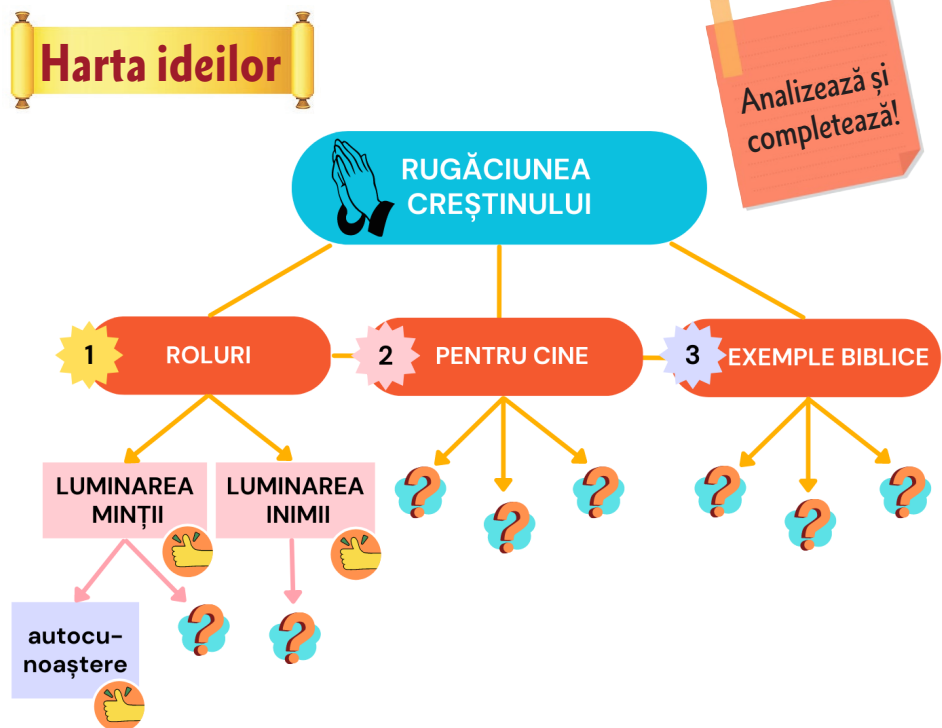
Dumnezeu împlinește rugăciunile înălțate cu smerenie, în orice loc ar fi făcute. El ne cheamă în casa Lui, Biserica, spre întărirea legăturii cu Sine și cu ceilalți credincioși, prin sfintele slujbe.

Știați că... ?

◆ La rugăciune, vameșul din pilda studiată ținea capul plecat, rușinat de greșelile făcute. Pocăința vameșului a atras iertarea divină. Atitudinea smerită și cuvintele rugăciunii vameșului au devenit un model pentru creștini, prin simplitatea și profunzimea lor.

◆ Evanghelia despre rugăciunea femeii cananeence se citește an de an la Sfânta Liturghie, în Duminica a 17-a după Pogorârea Duhului Sfânt. Ea se numește *Duminica femeii cananeence*, spre pomenirea acesteia.

Cădelniță cu tămâie

Să exersăm!

1. Cu ajutorul profesorului de Religie, completează tabelul de mai jos, după modelul dat, respectând tematica lecției:

Știu	Vreau să știu	Am aflat
Despre puterea rugăciunii pentru luminarea minții	Unde pot găsi rugăciuni pentru ajutor la învățătură	În „Cartea de rugăciuni”, „Acatistier” ș.a., în format electronic și/sau tipărit
...
...
...

2. Alcătuieste enunțuri în care să utilizezi următorii termeni: **rugăciune, smerenie, ocrotire, stăruință, binecuvântare, cerere.**

3. Audiază și învață împreună cu profesorul următoarea cântare religioasă:

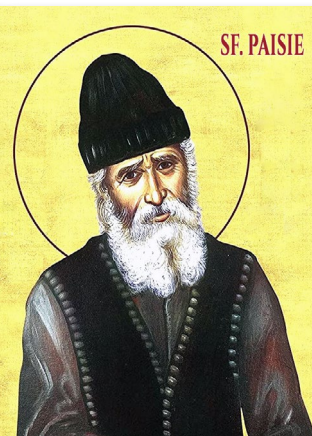
Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfa de seară.

4. Lecturează textul dat referitor la rugăciunea adevărată și răspunde la următoarele cerințe:

- În ce condiții rugăciunea este bine primită de Dumnezeu?
- Care este semnul că rugăciunea ta a fost ascultată?

Vrei ca rugăciunea ta să se facă din inimă și să fie bine primită înaintea lui Dumnezeu? Să simți durerea semenului tău ca și cum ar fi a ta. Chiar și numai un suspin din inimă pentru aproapele tău aduce rezultate minunate. Semnul că rugăciunea a fost bine primită este mângâierea dumnezeiască ce o simte omul după acea rugăciune.

(Sfântul Paisie Aghioritul)

5. Discută despre folosul rostirii rugăciunii „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă!”, numită și „rugăciunea inimii”, care este inspirată din rugăciunea vameșului.

Să fim creativi!

Rugăciunea mea

◆ Caută în sursele recomandate de profesor o **rugăciune** pe una din teme:

- luminarea minții;
- ajutorul în necazuri;
- pacea sufletească;

◆ Alcătuieste o rugăciune de 7-10 rânduri, adresată lui Dumnezeu, având ca **model** rugăciunea aleasă;

◆ Notează rugăciunea ta pe o foaie A4;

◆ Poți însoți textul rugăciunii de un **desen adecvat**;

◆ Citește această rugăciune, dacă te afli în situația respectivă;

◆ Aducă fișa realizată la portofoliu.

Să reflectăm!

Un model pentru tine: Femeia cananeeancă

Deși era de alt neam, femeia cananeeancă a venit la Mântuitorul, să-i vindece fiica, implorându-L prin rugăciune stăruitoare. Purtarea lui Iisus cu femeia cananeeancă a fost surprinzătoare: mai întâi a părut că nu o aude. Apoi El, Cel milostiv, a respins rugămintile apostolilor pentru ea; după care a încercat să o îndeparteze, zicându-i: „Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel.” (Matei 15, 24).

Mai mult, când femeia s-a rugat: „Doamne, ajută-mă!” (Matei 15, 25), Iisus a refuzat-o din nou. Încă o dată, ea a cerut cu umilință ajutorul, iar Domnul a arătat motivul întârzierii răspunsului: pentru a-i lăuda credința și stăruința în fața Sfinților Apostoli. El i-a zis: „O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești!” (Matei 15, 28).

Prin calitățile amintite, femeia cananeeancă este una dintre puținele persoane care L-au impresionat pe Domnul Hristos.

➡ Lecturează integral textul biblic despre rugăciunea femeii cananeece (Matei 15, 21-28) și discută despre însușirile acestei femei.

Ruga femeii cananeece

Ce aș face, dacă...?

Reflectează la textul lecției și la citatele următoare, apoi răspunde la cerințele din casete.

➤ De asemenea și Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite.

(Romani 8, 26)

➤ Pentru o educație creștină corectă sunt necesare trei lucruri: în primul rând puține cuvinte, în al doilea rând multe exemple și în al treilea rând mai multă rugăciune.

(Sfântul Paisie Aghioritul)

a) ...aș dori să sporesc în practicarea rugăciunii?

b) ...aș fi întrebat despre cum simțim puterea rugăciunii în familie?

c) ...ar trebui să vorbesc despre ajutorul oferit de Duhul Sfânt celui ce se roagă?

Să sintetizăm!

- ◆ Prin rugăciune, omul primește harul divin, spre luminarea minții și a inimii și spre apropierea de Dumnezeu.
- ◆ Creștinul se roagă pentru sine, pentru familie, dar și pentru toți semenii.
- ◆ Rugăciunile se pot face pentru: înțelegere în familie, sănătate, pace, ajutor la învățătură, depășirea necazurilor etc.
- ◆ Domnul Hristos a subliniat importanța rugăciunii, prin pildele și învățăturile rostite și prin săvârșirea de minuni, ca răspuns la cererile celor credincioși.

Cuvânt de învățătură

„Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție.”

(Matei 6, 6)

Predica de pe Munte

Dicționar

desăvârșire = (aici) sfințire; mântuire; asemănare cu Dumnezeu;

doxologie = preamărire; slăvire sau laudă adusă lui Dumnezeu;

a instaura = (aici) a întrona; a stabili; a așeza;

a izbăvi = a salva; a mântui;

a preaslăvi = a preamări; a lauda; a cinsti.

Rugăciunea „Tatăl nostru”

Viața spirituală a creștinului se bazează pe rugăciune, prin care acesta comunică în mod direct cu Dumnezeu. Sfinții Părinți ne învață că rugăciunea este cel mai important lucru pe care-l poate face omul pentru mântuirea sa.

Domnul Iisus a arătat cu diferite prilejuri importanța rugăciunii, iar atunci când a fost rugat de către unul dintre ucenici: „Doamne, învață-ne să ne rugăm” (Luca 11, 1), El a lăsat ca model rugăciunea „Tatăl nostru” (Matei 6, 9-13; Luca 11, 2-4). Aceasta se mai numește și „Rugăciunea Domnească”, pentru că a fost rostită de Însuși Domnul Hristos, și are trei părți: **adresarea, cele șapte cereri și slava (doxologia)**.

Adresarea: **Tatăl nostru, Care ești în ceruri**. Mântuitorul ne învață să-L numim pe Dumnezeu „Tată”, pentru că El este Părintele ceresc al tuturor oamenilor. Astfel, înțelegem că noi toți suntem fiii și fiicele Sale, frați și surori în Domnul.

Cele șapte cereri: **1. Sfințească-se numele Tău**. Cerem ca numele cel sfânt al lui Dumnezeu să fie preaslăvit în viețile noastre, iar prin aceasta să sporim în asemănarea cu El.

2. Vie Împărăția Ta. Îl rugăm pe Dumnezeu să instaureze cât mai curând Împărăția Sa, cea plină de pace, dreptate și iubire, în care dreptii se vor bucura veșnic.

3. Facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ. Cerem ca voia divină să fie împlinită de oameni pe pământ, precum este împlinită de sfinți și de îngeri în Împărăția cerurilor.

4. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi. Prin cuvântul „pâine” Îi cerem lui Dumnezeu atât cele necesare vieții de zi cu zi, cât și hrana spirituală, adică Sfânta Împărtășanie, „Pâinea cea adevărată” (Ioan 6, 32) sau „Pâinea vieții” (Ioan 6, 48).

5. Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Dacă ne dorim iertarea de la Dumnezeu, atunci și noi trebuie să îi iertăm pe cei care ne-au greșit. „Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșalele voastre.” (Marcu 11, 25).

6. Și nu ne duce pe noi în ispită. Îi cerem lui Dumnezeu să ne dea harul Său, spre a rezista tentațiilor și înclinațiilor spre păcat.

7. Ci ne izbăvește de cel rău. Apelăm la iubirea Părintelui ceresc, ca să fim ocrotiți și eliberați de puterea și influența duhurilor rele.

Slava (doxologia): **Că a Ta este Împărăția și puterea și slava în veci. Amin!** La finalul rugăciunii, aducem laudă puterii nemărginite a Tatălui ceresc, care este manifestată permanent.

Rugăciunea „Tatăl nostru” poate fi rostită de oricine, cât mai des posibil, având în vedere faptul că ea conține toate cererile de folos spre mântuire, adresate lui Dumnezeu. Ea este cea mai cunoscută și mai puternică rugăciune creștină, care se rostește împreună cu toți credincioșii, în timpul Sfintei Liturghii, dar și la celelalte slujbe bisericești. Așadar, pe lângă chemarea spre desăvârșire, Rugăciunea Domnească devine un prilej de unitate și de bună înțelegere între oameni.

*Credincioși
la Sfânta Liturghie*

Știați că... ?

◆ Rugăciunea *Tatăl nostru* face parte din *Predica de pe Munte*, rostită de Mântuitorul către o mulțime mare de oameni. Muntele pe care a ținut Domnul cuvântarea, situat lângă Marea Galileii, este cunoscut drept *Muntele Fericirilor*, întrucât atunci Iisus a rostit cele nouă *Fericiri* (Matei 5, 3-11).

◆ *Rugăciunea Domnească* face parte din rugăciunile începătoare, adică rugăciunile introductive la orice altă rugăciune mai lungă, cum ar fi acatistele. Acest lucru îi subliniază importanța și face ca ea să fie rostită foarte des de către creștini. Rugăciunile începătoare sunt cuprinse în *Cartea de rugăciuni*.

Creștini la rugăciune

Să exersăm!

1. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce este rugăciunea?
- În ce împrejurare a fost rostită rugăciunea „Tatăl nostru”?
- Ce semnifică cererile Rugăciunii Domnești?
- Când se rostește această rugăciune, în mod frecvent? În ce scop?

2. Corelează următoarele cuvinte-cheie extrase din rugăciunea „Tatăl nostru” cu citatele biblice corespunzătoare.

a) **Tatăl**

A. După cum și Hristos v-a iertat vouă, așa să iertați și voi. (Coloseni 3, 13)

b) **pâinea**

B. Atunci cei dreپți vor străluci ca soarele în Împărăția Tatălui lor. (Matei 13, 43)

c) **voia**

C. Eu sunt Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer. (Ioan 6, 51)

d) **iertarea**

D. Domnul mă va izbăvi de orice lucru rău și mă va mântui. (II Timotei 4, 18)

e) **izbăvirea**

E. Fiți, dar, voi desăvârșiți, precum Tatăl vostru Cel cresc desăvârșit este. (Matei 5, 48)

f) **Împărăția**

F. Prin răbdarea voastră veți dobândi sufletele voastre. (Luca 21, 19)

G. Că oricine va face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela Îmi este frate și soră și mamă. (Matei 12, 50)

3. Lecturează versurile de mai jos și realizează o comparație între doxologia rugăciunii „Tatăl nostru” și lauda adusă lui Dumnezeu de către autoarea poeziei.

Pentru că Tu, Doamne, ești nespus de mare,
Pentru că Ești Unul în desăvârșire
Pentru ca Ești Însuși vatră de iubire.

Soare de dreptate, blândă desfătare,
Pentru că ești slavă, milă și-ndurare,
Pentru toate acestea, Îți aduc mărire.

Maica Teodosia (Zorica Lațcu) – „Ruga mea” (fragment)

Să fim creativi!

Mozaicul rugăciunii

- ◆ Caută în echipă cu alți 3-4 colegi textul rugăciunii „Tatăl nostru”, în cel puțin două limbi străine cunoscute, inclusiv în dialecte ale limbii române;
- ◆ Notează textele găsite pe una sau mai multe foi A4;
- ◆ Încadrează fiecare rugăciune într-un chenar colorat, care să conțină motive religioase;
- ◆ Desemnează membrii echipei care vor prezenta fișele și vor citi la clasă textele rugăciunii;
- ◆ Stabilește împreună cu profesorul echipa câștigătoare, ținând cont de numărul variantelor găsite și de modul prezentării lor.

Să reflectăm!

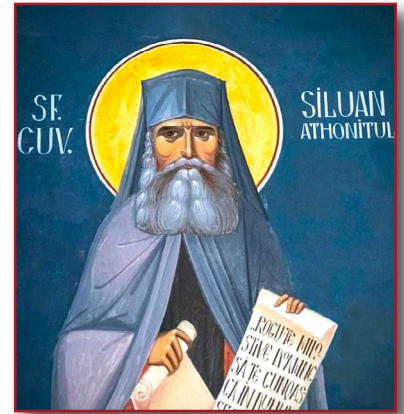
Un model pentru tine: Sfântul Cuvios Siluan Athonitul

Sfântul Cuvios Siluan a fost un călugăr ortodox care a viețuit la Muntele Athos. El a iubit rugăciunea pentru întreaga lume, simțindu-se cu adevărat fratele oricărui om de pe pământ. Astfel, el s-a adresat neîncetat Tatălui ceresc pentru toți: „Doamne, Preamilostive, ascultă-mi rugăciunea, fă în așa fel încât toate popoarele pământului să Te cunoască, prin ajutorul Sfântului Tău Duh!”.

O parte din gândurile și rugăciunile sale au fost consemnate, fiind publicate mai apoi de Sfântul Sofronie Saharov, ucenicul său. Aceste scrieri mărturisesc experiența harului divin primit în rugăciune, adică faptul că Sfântul Siluan a simțit încă din timpul vieții pământești venirea Împărăției lui Dumnezeu în inima sa. El se ruga neîncetat, din iubire față de Domnul: „Sufletul e neîncetat atras spre rugăciune și nu poate uita pe Domnul nici măcar pentru o secundă.”

Este prăznuit ca sfânt în data de 24 septembrie, iar scrierile sale ajută în continuare mulți oameni.

➡ Precizează cum s-a împlinit rugăciunea „Tatăl nostru” în viața Sfântului Siluan Athonitul.

Ce aș face, dacă...?

Reflectează la textul lecției și la citatele următoare, apoi răspunde la cerințele din casete.

- Prin rugăciune, prin harul lui Dumnezeu, inima omului se poate schimba încât din inimă răzburătoare poate deveni inimă iertătoare.
- Rugăciunea ne ajută să înfruntăm greutățile vieții și să pregustăm încă din lumea aceasta lumina și bucuria învierii și a vieții veșnice.
- Rugăciunea adevărată este izvor de bucurie și de putere sau tărie spirituală.

(Preafericitul Părinte Daniel,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

a) ...ar trebui să vorbesc despre puterea rugăciunii „Tatăl nostru”?

b) ...aș fi întrebat despre cum mă pregătesc pentru venirea Împărăției lui Dumnezeu?

c) ...aș dori să am o inimă mai iertătoare față de cei care mi-au greșit?

Să sintetizăm!

- ◆ Domnul Iisus Hristos a lăsat ca model de rugăciune: „Tatăl nostru” sau „Rugăciunea Domnească”.
- ◆ Aceasta conține trei părți: adresarea, cele șapte cereri și slava (doxologia).
- ◆ Rugăciunea „Tatăl nostru” conține toate cererile de folos spre mântuire, pe care creștinii le înfățișează înaintea lui Dumnezeu.
- ◆ „Tatăl nostru” se rostește atât ca rugăciune personală, cât și împreună cu ceilalți credincioși, la slujbele Bisericii, fiind un semn al unității creștinilor.

4. SFINTELE TAINE ÎN VIAȚA CREȘTINILOR

*Cine vrea să-I
împărtășească slava lui
Hristos, trebuie să-I
împărtășească și viața.*

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Icoană Împărtășirea Apostolilor

Trecerea prin Marea Roșie,
tablou de Henri Frédéric Schopin

Dicționar

- **a institui** – a întemeia, a înființa, a inaugura;
- **arhieru** – cea mai înaltă treaptă a ierarhiei bisericești;
- **hirotonit** – sfințit ca diacon, preot sau arhieru;
- **a oficia** – a celebra o slujbă religioasă; a săvârși un act public sau privat;
- **prefigurare** – prezentare a unui fenomen, a unui lucru viitor.

Harul Sfântului Duh prezent în Biserică

Prin cuvântul *taină* înțelegem ceva ce este necunoscut, nedescoperit, neînțeles, nepătruns de mintea omenească. Sfintele Taine sunt lucrări văzute, instituite de Domnul Iisus Hristos în anumite împrejurări și lăsate moștenire Bisericii. Prin ele se coboară asupra noastră harul nevăzut al Duhului Sfânt, care ne ajută să ne mântuim.

În cadrul fiecărei Taine, preoții și arhierii, ca urmași ai Mântuitorului, sunt intermediari, mijlocitori, iar Domnul Hristos este Săvârșitorul nevăzut, permanent prezent în mijlocul nostru: *Și iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor.* (Matei 28, 20)

Roadele primirii Sfintelor Taine

Pentru a face mai ușor de înțeles binefacerile pe care le aduc Tainele, Sfinții Părinți le aseamnă cu *altoiul* care înnobilează planta, cu *apa* care spală și curăță totul, cu *pâinea vieții*; sunt *doctoriile* care ne vindecă și ne întăresc trupul și sufletul; *trepte* care ne ajută să ne apropiem de Dumnezeu.

Aceste lucrări, șapte la număr, ne sfințesc viața și ne leagă de Domnul nostru Iisus Hristos.

Rolul și semnificația Sfintelor Taine

Sfânta Taină a Botezului este cea prin care ni se iartă păcatul strămoșesc, devenim creștini, intrăm în marea familie a Bisericii. Este asemănată cu o *ușă* prin care pătrundem în împărăția lui Dumnezeu. Putem primi celelalte Taine doar dacă suntem botezați.

Prin Mirungere, cel botezat primește darurile Duhului Sfânt spre întărirea legăturii cu Dumnezeu, luminarea minții pentru a înțelege și a mărturisi credința.

Sfânta Taină a Împărtășaniei (Euharistia) a fost instituită la Cina cea de Taină; este cea mai mare dintre toate; prin ea ne unim cu Domnul Hristos, Care este Însuși *Izvorul* harului.

Cu ajutorul Spovedaniei, ni se iartă greșelile mărturisite sincer, cu părere de rău, luând hotărârea de a nu le repeta. Iertarea acordată este o dovadă a nesfârșitei iubiri a lui Dumnezeu față de oameni.

Sfânta Taină a Cununii (Nunta) sfințește unirea dintre un bărbat și o femeie care se iubesc și au hotărât să trăiască împreună întreaga lor viață.

Taina Sfântului Maslu are ca efect vindecarea celor bolnavi trupește și sufletește.

Sfânta Taină a Preoției (Hirotonia) este cea prin care Duhul Sfânt trimite celui hirotonit harul și dreptul de a săvârși celelalte șase Sfinte Taine și de a călăuzi viața oamenilor pe calea credinței.

Sfintele Taine se oficiază în lăcașul de cult. În situații speciale, unele pot avea loc în casele creștinilor sau în spitale. Sunt Taine care se primesc o singură dată în viață – Botezul, Mirungerea, Preoția, Cununia. Celelalte – Taina Spovedaniei, a Împărtășaniei și Maslul, cu cât sunt primite mai des, cu atât sunt mai de folos pentru sufletul și trupul credinciosului.

Avem datoria să fim creștini adevărați, dovedind astfel că în El (Domnul nostru Iisus Hristos) *trăim și ne mișcăm și suntem*. (Faptele Apostolilor 17, 28)

Sfânta Taină a Botezului

Slujba de sfințire a Sfântului și Marelui Mir

Explorează textul!

Valorifică informațiile din lecție și precizează:

- care sunt Sfintele Taine; de Cine au fost instituite;
- rolul pe care îl au în viața creștinilor;
- numele celor șapte Sfinte Taine;
- ce Taine se primesc o singură dată în viață;
- efectele primirii fiecăreia dintre ele;
- cum putem să ne mântuim.

Sfânta Taină a Spovedaniei

Retine!

- Cele șapte Sfinte Taine au fost instituite de Domnul Iisus Hristos și lăsate moștenire Bisericii.
- Sfintele Taine exprimă modul specific al lui Dumnezeu de a se apropia de oameni.
- În cadrul fiecărei Taine, preoții și arhieriei, ca urmași ai Mântuitorului, sunt intermediari, mijlocitori, iar Domnul Hristos este Săvârșitorul nevăzut.
- Mântuirea poate fi obținută doar în Biserică, prin cunoașterea și împlinirea cuvântului lui Dumnezeu și prin primirea Sfintelor Taine.

Sfânta Taină a Împărtășaniei

Comori de înțelepciune

- Unde nu intră soarele pe fe-reastră, intră doctorul pe ușă.
- Cele rele să se spele, cele bune să se-adune.

Sfânta Taină a Cununii

Taina Sfântului Maslu

Cuvinte pentru suflet

Familia este biserica de acasă.
(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Ce sfântă lărgime, adâncime și înălțime a inimii trebuie să aibă preotul săvârșind Liturgia! Inima lui trebuie să încapă tot universul, chiar și tot cerul, toate cele mai dedesubt!

(Sfântul Ioan de Kronstadt)

Știi? Află mai mult!

- Prima prefigurare a Sfintei Euharistii în Vechiul Testament este Pomul Vieții din rai.
- Trecerea poporului evreu prin Marea Roșie a prefigurat Botezul creștin; mana pe care au mâncat-o în deșert, adică pâinea pe care Domnul le-o trimitea din cer în fiecare zi, L-a prefigurat pe Iisus Hristos – *Pâinea vieții*.
- Pe costumul popular românesc apar simboluri creștine care amintesc de Sfânta Taină a Împărtășaniei: *pomul vieții, spicul de grâu, strugurele*.
- În Sfânta Scriptură, numărul șapte este considerat simbolul deplinătății: șapte sunt zilele săptămânii, psalmistul David îl laudă pe Dumnezeu de șapte ori într-o zi, Rugăciunea *Tatăl nostru* cuprinde șapte cereri, Mântuitorul Hristos rostește pe cruce șapte cuvinte.
- Ziua Internațională a Familiei este celebrată la data de 15 mai.

Exersează!

- I. Folosește citatele de la rubrica *Mărgăritare din Sfânta Scriptură*. Asociază fiecare citat cu o Sfântă Taină.
- II. *Un singur început, mai multe finaluri*. Completează 5 propoziții după următorul model:
Sfintele Taine au fost întemeiate de Mântuitorul Iisus Hristos.
Sfintele Taine ...
- III. Audiază cântarea liturgică *Am văzut lumina* și realizează legătura dintre *Lumina, Duh, credință, Sfânta Treime, și Sfintele Taine*.

Mărgăritare din Sfânta Scriptură

Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.
(Matei 28, 19)

Și iată, Eu trimit peste voi făgăduința Tatălui Meu; voi însă ședeți în cetate, până ce vă veți îmbrăca cu putere de sus.
(Luca 24, 49)

Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis: Luați Duh Sfânt; Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate și căroră le veți ține, vor fi ținute.

(Ioan 20, 22-23)

Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și, dând ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, acesta este trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, Că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor.

(Matei 26, 26-28)

Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și a fost chemat și Iisus și ucenicii Săi la nuntă.

(Ioan 2, 1-2)

Aplică!

Joc didactic

Prezintă Sfintele Taine folosind un cuvânt sugestiv care să înceapă cu aceeași literă ca numele Tainei; motivează-ți alegerea. Iată un exemplu:

BOTEZUL începe cu B de la BUCURIE, deoarece Botezul este momentul în care am devenit creștin.

MIRUNGHERA începe cu M de la ..., deoarece/pentru că ...

Continuă în același mod, notând, rând pe rând, fiecare Sfântă Taină.

Activitate pe grupe

Clasa se împarte în grupe/perechi prin tragere la sorți. Fiecărei grupe/perechi îi revine sarcina de a prezenta o Sfântă Taină. Se vor folosi instrumente grafice, foi, o coală de flipchart etc.

În prezentarea voastră, apăsați la cunoștințe dobândite în anii anteriori la orele de *Religie*, la experiența personală, la cultura generală.

- Expuneți lucrările utilizând tehnica *Turul galeriei*.
- Vizitați *galeria*, discutați, apreciați munca celorlalte grupe/perechi, adresați întrebări pentru a lămurii anumite aspecte.

Colțul de lectură

Sfântul și Preacuratul Trup al Domnului nostru când este bine primit și cu vrednicie, celor ce se luptă le este armă, iar celor ce se îndepărtează de Dumnezeu întoarcere, pe cei bolnavi îi întărește, pe cei sănătoși îi bucură, bolile le vindecă, sănătatea o ocrotește.

Prin Sfânta Împărtășanie, mai lesne ne îndreptăm, suntem mai îndelung răbdători în dureri și suferințe, cu mai multă căldură în dragoste, mai pătrunzători în cunoaștere, mai grabnici la slujire, mai iuți și mai grabnici în lucrarea darurilor.

(Sfântul Nicodim Aghioritul, Neofit Kavsokalivitul – *Deasa împărtășanie cu preacuratele lui Hristos Taine*)

- Selectează din text minimum 3 efecte ale Sfintei Împărtășanii în viața creștinului.

Am învățat și dau mai departe!

Oficierea fiecărei Sfinte Taine este o *Cincizecime* prin care se revarsă asupra noastră harul nevăzut al Duhului Sfânt.

Dovediți că sunteți creștini adevărați participând și împărtășindu-vă cât mai des cu Sfintele Taine!

File de portofoliu

Autocunoașterea necesită timp și obiectivitate, dar aduce beneficii și satisfacții. Imaginează-ți că ești scriitorul unei povestiri cu titlul *Momentul schimbării*.

Precizează ce Sfinte Taine pot ajuta personajul să își schimbe viața. Dacă ai fi chiar TU personajul principal?

Întoarcerea fiului risipitor, tablou de Licinio

Sfintele Daruri

Strugurele, simbol creștin, reprezentat pe ia românească

3. BISERICA – LĂCAȘ DE ÎNCHINARE ȘI DE SFINȚIRE A OMULUI

Biserica este loc al îngerilor, al arhanghelilor, este Împărăția lui Dumnezeu, este însuși cerul.

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

Biserica Mănăstirii Horezu

Frescă Viziunea Crucii (Vatican)

Dictionar

- **tetrapod** – suport pe care se așază icoana praznicului sau a sfântului zilei;
- **antimis** – bucată pătrată, din pânză, fără de care nu poate fi săvârșită Sfânta Liturghie;
- **chivot** – obiect de forma unei bisericuțe, în care se păstrează Împărtașania pentru cei bolnavi;
- **ogivă** – sistem de construcție caracteristic arhitecturii gotice.

Semnificații

Cuvântul *biserică*, provenit din limba latină (*basilica*), se referă la clădirea destinată săvârșirii cultului divin. Primele lăcașuri de închinare erau locuințe particulare. După eliberarea creștinilor de către Constantin cel Mare (anul 313 d.Hr.), serviciul divin s-a săvârșit doar în biserică. În decursul timpului, lăcașurile de cult au cunoscut o evoluție și o înflorire tot mai mare.

Elemente de arhitectură și pictură religioasă

Bisericile se regăsesc în diferite forme: dreptunghiulară – *corabie* – simbolizând corabia care ne poartă spre mântuire; *cruce* – pentru că la temelia Bisericii stă Sfânta Cruce, semnul creștinului; octogonală – *stea* – Biserica este steaua călăuzitoare spre Împărăția lui Dumnezeu; *cerc* – dragostea nesfârșită a lui Dumnezeu pentru oameni.

Acestea se deosebesc de alte construcții prin acoperișul de tip cupolă sau turlă, pe care se observă Sfânta Cruce.

Interiorul bisericilor ortodoxe este împărțit în: pronaos, naos și altar, în cinstea Sfintei Treimi, cu altarul orientat spre răsărit.

Locul icoanelor și al obiectelor de cult în biserică

Pe bolta pronaosului este pictat Domnul Hristos înconjurat de îngeri și sfinți, iar pe pereți se regăsesc scene cu Sfinții Mucenici. În naos se află unul sau două tetrapoduri. În partea dreaptă este așezat scaunul arhieresc în care stă episcopul locului când participă la slujbă. Pe cupolă se observă: Dumnezeu Pantocrator – înconjurat de serafimi și heruvimi, Apostolii, prorocii și cei patru evangheliști. Lateral, sunt scene cu momente cheie din viața Mântuitorului și sfinți.

Iconostasul (catapeteasma) desparte naosul de altar și are trei uși: ușile împărătești – situate în mijloc, pictate cu scena Bunei Vestiri, încadrate de ușile diaconești, pe care sunt reprezentați Sfinții Arhangheli Mihail și

Gavriil. Altarul este străjuit de icoana Mântuitorului, în dreapta și de icoana Maicii Domnului, în stânga. Iconostasul este împodobit cu icoane care prezintă evenimente și persoane din istoria mântuirii. Deasupra se observă crucea (Deisis), având la bază pe Maica lui Dumnezeu și pe Sfântul Ioan Evanghelistul.

Altarul este cea mai tainică parte a bisericii. Proscomidiarul, situat în stânga, simbolizează ieslea Mântuitorului; aici se pregătesc pâinea și vinul pentru Sfânta Liturghie și stau următoarele obiecte de cult: potirul, discul, steluța și lingurița.

În centrul altarului este Sfânta Masă, mormântul Mântuitorului. Pe ea se află antimisul, Sfânta Evanghelie și chivotul și este locul în care pâinea și vinul se sfințesc și se prefac în Sfântul Trup și Sânge ale Mântuitorului nostru. Altarul reprezintă Împărăția lui Dumnezeu și are pictate, ca teme principale, pe Maica Domnului – Împărăteasa și Împărtășirea Apostolilor.

Aspecte specifice ale lăcașurilor de cult în diferite religii sau confesiuni

Arhitectura bisericească (eclezială) cuprinde mai multe stiluri, cele mai cunoscute fiind: bizantin (biserici ortodoxe), romanic (biserici catolice) și gotic (biserici catolice și protestante). Lăcașurile de cult prezintă aspecte particulare: altarul catolic este deschis, ridicat față de podea; coloanele și ogivele sunt caracteristice bisericilor protestante. Mozaicii au sinagoga, musulmanii – moscheea, religiile orientale – templul. Indiferent de religie sau de confesiune, spațiul de desfășurare a cultului este demn de respect, având o valoare spirituală aparte.

Dumnezeu este pretutindeni, dar în modul cel mai solemn este prezent în biserică, în Casa închinată Lui. Aici vede, ascultă și binecuvântează pe cei care intră în ea, se roagă și îi împlinesc voia. Să pășim cu bucurie în acest *laborator al Învierii* (Sfântul Nicolae Cabasilă), care ne invită la un pelerinaj duhovnicesc spre Împărăția cerurilor.

Explorează textul!

Sintetizează lecția într-un tabel, având în vedere următoarele aspecte referitoare la biserică:

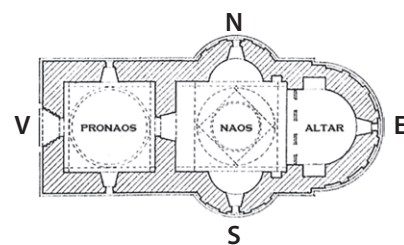
Stiluri arhitectonice	Forme	Împărțire	Obiecte de cult	Icoane	Simboluri

Reține!

- Primele lăcașuri de închinare au fost locuințe particulare.
- După eliberarea creștinilor de către Constantin cel Mare (313), serviciul divin s-a săvârșit doar în biserică.
- Din punct de vedere arhitectural, biserica are diferite forme.
- Interiorul bisericilor ortodoxe păstrează împărțirea vechilor biserici creștine în trei părți: pronaos, naos și altar.
- Altarul este cea mai tainică și sfântă parte a bisericii.

Planul unei biserici

Cristelniță

Iconostas

Sfântul Altar

Comori de înțelepciune

- Meseria e brătară de aur.
- Omul sfințește locul, nu locul pe om.

Templul lui Solomon
(reconstituire)

Proskomidiarul

Cuvinte pentru suflet

Sfânta biserică a lui Dumnezeu este icoană a lumii sensibile. Ea are drept cer dumnezeiescul altar, iar ca pământ, frumusețea naosului.

(Sfântul Maxim Mărturisitorul)

Biserica este cerul pe pământ, în care locuiește Dumnezeu cel ceresc, închipuind crucea și mormântul și învierea lui Hristos.

(Sfântul Gherman al Constantinopolului)

Știi? Află mai mult!

- Slujirea într-un loc special a început de la Moise, căruia Dumnezeu i-a poruncit să ridice Cortul Mărturiei, dându-i toate amănuntele necesare. (Ieșire 25, 8-40)
- Templul lui Solomon a fost cel mai de seamă lăcaș de închinare în epoca Vechiului Testament. La sfințire, regele a rostit o rugăciune către Dumnezeu; o parte din aceasta se regăsește astăzi în slujba de sfințire a bisericilor.
- Numărul turelor sau al cupolelor de pe biserică variază: o cupolă simbolizează Capul Bisericii, Mântuitorul Hristos; trei cupole – Sfânta Treime; cinci cupole – Domnul Iisus Hristos și cei patru Evangheliști; șapte cupole – cele șapte daruri ale Duhului Sfânt; nouă cupole – cele nouă cete îngerești; treisprezece cupole – Mântuitorul și cei doisprezece Apostoli.
- Multe construcții destinate cultului religios sunt adevărate bijuterii arhitectonice ale lumii: Sagrada Família (Barcelona), Bazilica Sfântul Petru (Roma), Notre-Dame (Paris), Domul din Köln, Moscheea Alabastră (Istanbul), Sinagoga din Budapesta, Templul din Angkor (Cambodgia).

Exersează! ✓

I. Alege varianta corectă de răspuns:

1. Biserica este împărțită în:
 - a. altar, naos, pronaos;
 - b. boltă, catapeteasmă, iconostas;
 - c. naos, pronaos, catapeteasmă.
2. Pe Sfânta Masă sunt așezate:
 - a. potirul, antimisul, cădelnița;
 - b. antimisul, Sfânta Evanghelie, chivotul;
 - c. Sfânta Evanghelie, cristelnița, potirul.

II. Citește poezia și ascultă priceasna Bisericii străbună (Nicolae Lungu). Prezintă colegilor cinci elemente care te-au impresionat și argumentează alegerea.

Mărgăritare din Sfânta Scriptură

Tuturor celor ce sunteți în Roma, iubiți de Dumnezeu, chemați și sfinți: har vouă și pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, și de la Domnul Iisus Hristos! Mulțumesc, întâi Dumnezeului meu, prin Iisus Hristos, pentru voi toți, fiindcă credința voastră se vestește în toată lumea. Căci martor îmi este Dumnezeu, Căruia Îi slujesc cu duhul meu, întru Evanghelia Fiului Său, că neîncetat fac pomenire despre voi; Cerând totdeauna în rugăciunile mele ca să am cumva, prin voința Lui, vreodată, bun prilej ca să vin la voi. Pentru că doresc mult să vă văd ca să vă împărtășesc vreun dar duhovnicesc, spre întărirea voastră.

(Romani 1, 7-11)

Aplică!

1. Joc didactic

- *Agenda spirituală.* Transformă o filă de caiet în agenda ta spirituală. Împarte-o în patru părți egale. În fiecare dintre ele răspunde la câte una din solicitările de mai jos:
 - numele bisericii din parohia ta;
 - două mănăstiri pe care le-ai vizitat;
 - stilurile arhitecturale învățate;
 - formele pe care le poate avea o biserică.
- Ești restauratorul *bisericii* din tine. Precizează toate momentele, acțiunile, situațiile prin care ești nevoit să treci până la *finisarea* lucrării. Ține cont de:
 - situația inițială;
 - motivul, cauza care declanșează acțiunea de *restaurare*;
 - situația dificilă pe care o întâmpini;
 - depășirea situației;
 - rezultatul final.

2. Activitate pe grupe

Clasa este împărțită în grupe. Pe o coală, fiecare grupă schițează planul unei biserici în formă de cruce. Profesorul oferă elevilor din grupe câte un bilețel pe care este notată denumirea unei icoane sau a unui obiect din biserică. Membrii grupelor așază *obiectele* la locul potrivit pe schița realizată, conform informațiilor primite din lecție. La final, toate lucrările vor fi expuse pe tablă.

Colțul de lectură

Nu doar cuvântul și taina Crucii sunt dumnezeiești, ci și semnul ei e cu totul sfânt și închinat. Crucea – pecete sfântă și mântuitoare, sfințitoare și săvârșitoare a bunătăților, mai presus de fire și de cuvânt, dăruite neamului omenesc; nimicioare a stricăciunii și a morții, dătătoare a vieții purea-fiitoare și a binecuvântării; lemnul mântuitor, sceptrul împărătesc și dumnezeiesc, biruința asupra vrăjmașilor văzuți și nevăzuți. Crucea ne este pavăză, armă și semnul biruinței [...].

Despre Sfânta Cruce – Sfântul Nectarie de Eghina

- Extrage din text cinci însușiri ale Sfintei Cruci.

Am învățat și dau mai departe!

Biserica este o poartă mereu deschisă către împărăția cerurilor.

Să-i pășiți pragul cu bucurie, cu credință și cu speranța că acolo vă întâlniți cu Dumnezeu!

File de portofoliu

Imaginează-ți că lucrezi la Biroul de Turism al unei agenții de specialitate. Realizează o prezentare personală, cât mai atractivă, a celor mai reprezentative cinci lăcașuri de cult din România sau din Europa. Pentru promovarea acestora în afara țării, redactează prezentarea și într-o limbă de circulație internațională.

Biserica Sagrada Família,
Barcelona

Moscheea Albastră, Istanbul

Duminica la biserică

4. SFÂNTA TREIME ÎN SFÂNTA LITURGHIE ȘI ÎN VIAȚA BISERICII

*Dumnezeu coboară
între oameni și suie
oamenii la Sine, pe scara
Sfintei Liturghii.*

(Sfântul Cuvios Mărturisitor
Arsenie de la Prislop)

Mozaic *Ospitalitatea lui Avraam*

Frescă *Împărțirea Apostolilor*

Sfânta Treime în Sfânta Liturghie

Sfânta Liturghie, centrul cultului divin, a fost întemeiată de Mântuitorul Hristos la Cina cea de Taină. Izvor de viață și de mărturie creștină, este moștenire și poruncă peste veacuri – *aceasta să faceți spre pomenirea Mea.* (Luca 22, 19)

Symbolismul liturgic ortodox conține o bogată structură trinitară concretizată în multitudinea de gesturi, acte și formule liturgice repetate, alăturate textelor inspirate din Sfânta Scriptură. Pe parcursul Sfintei Liturghii, Persoanele Sfintei Treimi sunt pomenite de mai multe ori, atât în mod distinct, cât și prin cuvântul *Treime*, care este menționat de cinci ori.

Binecuvântată este împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor sunt cuvintele care deschid Sfânta Liturghie.

Fiecare ectenie – rostită de preot în taină sau cu voce tare, pentru credincioși, se încheie cu o doxologie de preaslăvire a Sfintei Treimi. Recunoaștem că [...] *toată slava, cinstea și închinăciunea se cuvin Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor; afirmăm că a Sa este stăpânirea și [...]* *Împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh [...]*; Celui bun și iubitor de oameni, se cuvine să-l *înălțăm slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh.*

În rugăciunea dinainte și după citirea Evangheliei, precum și în anumite Sfinte Evanghelii (la Botezul Domnului, la Schimbarea la Față) întâlnim numele Persoanelor treimice.

Credincioșii îl laudă, îl binecuvântează, îi mulțumesc și se roagă *Domnului Savaot*, în timp ce preotul cere de la Tatăl să trimită Duhul Sfânt să prefacă

Dicționar

- **ectenie** – rugăciune de cerere sau de mulțumire rostită de preot sau diacon;
- **epicleză** – rugăciune de invocare a Duhului Sfânt rostită de episcop sau preot la Sfânta Liturghie;
- **doxologie** – cântare liturgică de preamărire a lui Dumnezeu;
- **Liturghier** – carte ce conține rânduiala slujbei Sfintei Liturghii.

Cinstitele Daruri de pâine și vin în Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Este cel mai important moment al Sfintei Liturghii, numit *epicleză*.

Prin Crez mărturisim rolul și importanța Sfintei Treimi. Bindecuvântarea rostită de preot – *Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți* – se rostește după *Simbolul de credință*. Rugăciunea Domnească se încheie cu slăvirea Celor Trei Persoane.

Cerem lui Hristos, *Unul fiind din Sfânta Treime, împreună mărit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt*, să ne mântuiască; aducem *întreită sfântă cântare* [...] de viață făcătoarei Treimi; aici, pe pământ, îi închipuim pe heruvimii din cer și suntem chemați [...] *ca într-un gând să mărturisim* [...] și să ne închinăm *Treimelei Celei de o ființă și nedespărțite*; după împărtășirea credincioșilor, la strană se cântă: *Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul cel ceresc; am aflat credința cea adevărată, nedespărțitei Sfintei Treimi închinându-ne, că Aceasta ne-a mântuit pe noi*.

Sfânta Treime în viața Bisericii

Sfânta Liturghie și toate celelalte slujbe ale Bisericii ne aduc într-o legătură deosebită cu Sfânta Treime Care ne trimite bindecuvântarea Sa și primește lauda noastră. Relația dintre cele Trei Persoane este model de comuniune între membrii familiei de acasă și ai familiei extinse, Biserica.

Însemnarea cu Sfânta Cruce, „autograful” creștinului, reprezintă în sine o mărturisire de credință. Rugăciunea, purtarea și afișarea însemnelor religioase, închinarea la icoana care prezintă simbolic Cele Trei Persoane, cinstirea sărbătorilor, ridicarea unor lăcașuri de cult cu *Hramul Sfânta Treime* sunt câteva forme de cinstire a lui Dumnezeu Întreit.

Fiecare persoană poartă în sine semnele prezenței Sfintei Treimi. Iubirea trinitară este un model: sacrificiu de sine pentru binele celuilalt, dăruire totală și necondiționată. Iată care este chemarea noastră – să umplem lumea cu o astfel de iubire!

Explorează textul!

Recitește textul lecției. Integrează în propoziții cuvintele și sintagmele următoare: *Sfânta Liturghie; Sfânta Treime; Persoane; rugăciuni; ectenie; epicleză; Biserică; cruce; icoană; iubire*.

Fă schimb de idei cu colegii.

Reține!

- Sfânta Liturghie, centrul cultului divin, ne aduce în comuniune cu Sfânta Treime.
- Persoanele Sfintei Treimi sunt prezente în cadrul Sfintei Liturghii atât în mod distinct, cât și prin cuvântul Treime.
- Participarea la slujbele Bisericii, cântările și rugăciunile, închinarea, cinstirea sărbătorilor, arta creștină, iubirea aproapelui reprezintă forme de cinstire a Sfintei Treimi.

Frescă Duhul Sfânt

Frescă Heruvim

Sfintele Daruri

Lumina sufletului meu

Adaugă încă o pagină în cartea ta cu fragmente din Sfânta Scriptură.

Trimiterile biblice pentru această lecție sunt:

- Isaia 6, 3;
- II Corinteni 13, 13;
- Matei 26, 26-28;
- Luca 22, 19.

Frescă Serafim

Icoană Sfânta Treime
(Sfântul Pafnutie – Pârnu Mutu)

Exersează! ✓✓

- I. Imaginează-ți că Sfânta Treime ar fi un fir împletit din trei culori. Ce culoare crezi că s-ar potrivi fiecărei Persoane a Sfintei Treimi? Argumentează.
- II. Realizează o hartă conceptuală în care să prezinți felul în care creștinii își pot arăta recunoștința față de Dumnezeu întreit – prin fapte, prin cuvinte, gânduri, gesturi (la biserică, la școală, acasă, în societate).
- III. Împărțiți în grupe, alcătuiți câte un *glosar* de termeni religioși, plecând de la conținutul lecției. Puteți consulta și cuvintele noi de la rubrica *Dicționar*. Pentru realizarea acestuia, respectați următorul plan:
 - identificați cuvintele necunoscute sau mai puțin cunoscute;
 - căutați în dicționar explicația fiecărui termen religios;
 - organizați lista în ordinea alfabetică a termenilor identificați în textul suport și completați cu definiția corespunzătoare.
- IV. Descoperă frumusețea cântărilor închinare Sfintei Treimi, de la Sfânta Liturghie. Audiază cântarea: *Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită* și exersează cântând împreună cu colegii și profesorul.
 - La prima Sfântă Liturghie la care vei participa, cântă și tu alături de credincioșii prezenți.

Aprofundează! 🎬

[...] *Heruvimii sunt aceia care neîncetat Îl laudă pe Dumnezeu prin cântarea Sfânt, Sfânt, Sfânt* [...] Aceasta este *întreit-sfânta cântare* de acum, pe care ei l-o aduc Treimii Celei făcătoare de viață. Noi, la rândul nostru, suntem cei care tainic le suntem chip. Cum, adică, le suntem chip? ni-i imaginăm? ne facem o închipuire despre felul cum arată? Nicidecum! Înțelesul exact al textului original grecesc este acela că noi, în mod tainic, îi reprezentăm pe nevăzuții heruvimi. Și cum anume îi reprezentăm? În niciun caz nu ne putem gândi că noi am fi chipurile văzute ale nevăzuților heruvimi. Noi nu avem nici sfințenia și nici necorporalitatea lor, dar, cel puțin în aceste momente, avem ceva în comun, și anume cântarea doxologică: noi facem acum, pe pământ, ceea ce fac ei veșnic în ceruri: Îl lăudăm pe Dumnezeu.

(fragment din *Cartea deschisă a Împărăției*,
† Bartolomeu Anania)

- Audiază cântarea liturgică *Heruvicul* și meditează la mesajul textului de mai sus.

Rugăciune către Sfânta Treime

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi.

Doamne, curățește păcatele noastre.

Stăpâne, iartă fărădelegile noastre.

Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău.

Doamne miluiește (de trei ori). Slavă..., și acum [...]. Amin.

Să vorbim despre tine!

Sfântul Ioan Scărarul a scris cartea *Scara* ce preînchipuie urcușul duhovnicesc al vieții fără de păcat. Desenează pe caiet o scară, iar pe fiecare treaptă pe care vrei să o adaugi, scrie o valoare morală pe care o însușești prin participarea la Sfânta Liturghie.

Repere culturale, interculturale și interdisciplinare

- ❖ Prima descriere a Liturghiei Bisericii primare datează de la jumătatea secolului al II-lea după Hristos.
- ❖ *Crezul* – folosit la început în slujba Botezului, a fost introdus în cadrul Sfintei Liturghii de Patriarhul Petru Fulo, la Antiohia.
- ❖ Sfânta Liturghie din zilele noastre cuprinde elemente esențiale din liturghia apostolică.

În Biserica Ortodoxă se săvârșesc trei Sfinte Liturghii: 1. Liturghia Sfântului Vasile cel Mare; 2. Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur; 3. Liturghia Darurilor mai înainte sfințite a Sfântului Grigorie cel Mare. Aceste Sfinte Liturghii se săvârșesc fiecare în parte, într-o anumită perioadă din cursul anului bisericesc.
- ❖ Teofil al Antiohiei este primul autor patristic care folosește termenul *Treime*.
- ❖ La doar 38 de ani de la inventarea tiparului de către germanul Johannes Gutenberg, la Curtea Domnească de la Târgoviște, ieromonahul Macarie a tipărit primul Liturghier.
- ❖ Catedrala Încoronării sau Catedrala Reîntregirii de la Alba Iulia a fost ridicată pe locul vechii bisericuțe a lui Mihai Viteazul și a păstrat același hram, cel al Sfintei Treimi.

Tezaur

Sfântul Cuvios Pafnutie, vestit iconar, cunoscut cu numele de Pârnu Mutu, s-a născut în Câmpulung Muscel. A învățat să picteze icoane de la un pictor rus.

A fost numit *Mutu* (*Zugravul*) nu pentru că ar fi fost mut, ci pentru că picta fără să vorbească și fără să mănânce, în post și rugăciune.

El a pictat pe lemn *Sfânta Treime* – una dintre cele mai frumoase icoane din România, care se află la muzeul Mănăstirii Sinaia. Este numită *Sfânta Troiță*, *Cina din Mamvri* sau *Filoxenia* (ospitalitatea) lui Avraam, inspirată după cea a Sfântului Andrei Rubliov, din Rusia.

Despre aceasta, Nicolae Iorga spunea: *Icoana reprezintă pe cei trei îngeri veniți la Avraam. [...] În calitatea și buna orânduire a culorilor, în finețea faldurilor veșmântului, în expresia cu adevărat îngerească a figurilor sunt însușiri care nu se pot găsi oriunde. [...] Țesătura de pe masă e vădit românească.*

Sfântul Pafnutie Pârnu Zugravul a fost supranumit *Rubliov al românilor*.

- Realizează o diagramă Venn în care să notezi asemănările și deosebirile între icoana Sfintei Treimi a Sfântului Andrei Rubliov și icoana Sfintei Treimi pictată de Sfântul Pârnu Mutu Zugravul.

Icoană Sfintii Trei Ierarhi

Catedrala Încoronării (Alba Iulia)

Pagină din Liturghierul lui Macarie

Cuvinte pentru suflet

Liturghia este educatorul cel mai delicat al minții, al inimii și al întregii personalități.

(Sfântul Iustin Popovici)

2. DOMNUL IISUS HRISTOS, LUMINA LUMII

*Dumnezeu, Cel
Ce este lumină prin fire,
Se preface în lumină în
cei ce trăiesc viață cinstită
după voia și poruncile
lui Dumnezeu.*

(Sfântul Maxim Mărturisitorul)

Frescă Vindecarea orbului din naștere

Vindecarea orbului din naștere,
tablou de Karl Heinrich Bloch

Dictionar

- **stăruință** – perseverență, străduință, osteneală;
- **lumina vieții** – se referă la Mântuitorul Hristos, călăuză către viața veșnică;
- **sabat** – sărbătoare săptămânală a evreilor prin care cinstesc sâmbăta ca zi de odihnă;
- **a crea tulburare** – (a crea) neîncredere, neliniște, dezbinare.

Învățătura Mântuitorului, lumină a lumii

Trimiterea Domnului Iisus Hristos pe pământ face parte din planul lui Dumnezeu de a mântui lumea. Prin Fiul, Care S-a pogorât din ceruri, s-a împlinit promisiunea făcută primilor oameni (Facerea 3, 15) – trimiterea unui Izbăvitor, având misiunea de a ne ajuta să cunoaștem și să împlinim voia Tatălui. Blând și milostiv, Mântuitorul S-a apropiat de oameni cu răbdare, stăruință și dragoste deplină, iar prin jertfa pe cruce ne-a deschis porțile Împărăției Sale.

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, ne dezvăluie identitatea Celui Care este adevărata Lumină: *Cuvântul era Lumina cea adevărată, care luminează pe tot omul, care vine în lume.* (Ioan 1, 9) Cea mai cunoscută mărturie în acest sens este a Mântuitorului Însuși: *Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții.* (Ioan 8, 12) Învățăturile Sale, având la temelie porunca iubirii, au fost și rămân cele mai înălțătoare, cu cel mai puternic impact și cu cea mai mare răspândire, iar cel ce le urmează este un om înțelept *care a clădit casa lui pe stâncă* (Matei 7, 24).

Hristos este Învățătorul, dar și Educatorul Care atinge inima și reușește să transforme vieți: *Eu, Lumină am venit în lume, ca tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric.* (Ioan 12, 46)

Minunea vindecării orbului din naștere

Întreaga activitate a Fiului lui Dumnezeu a fost însoțită de semne și minuni. Mai presus de firea și înțelegerea noastră, aceste întâmplări extraordinare nu pot fi explicate, se acceptă prin credință și ne ajută să înțelegem tainele planului divin.

Ideea centrală a minunii vindecării orbului din naștere (Ioan 9, 1-41) este că întâlnirea cu Hristos ne poate vindeca trupul și sufletul. Orbul, care cerșea la marginea drumului, auzind că se apropie Marele Proroc din neamul lui David, a început să strige după ajutor, iar Domnul l-a întrebat: *Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns și a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El? [...] L-ai și văzut! Și Cel ce vorbește cu tine, Acela este!* (Ioan 9, 35-37) Cu ochii sufletului, orbul a fost singurul care L-a văzut pe Mântuitorul cu adevărat, chiar dacă ochii săi trupești erau închiși de boală și de neputință. A primit tămăduirea trupească, apoi, reîntâlnindu-se cu Binefăcătorul său, s-a învrednicit de un dar neprețuit – vindecarea sufletului: *Cred, Doamne. Și s-a închinat Lui.* (Ioan 9, 38)

Minunea s-a petrecut într-o zi de sâmbătă, când evreii sărbătoreau saba-tul, ziua lor de odihnă – un motiv în plus pentru cei care Îl urau pe Domnul Hristos să creeze tulburare în popor. Câtă orbire spirituală în mintea cărtu-rarilor și fariseilor! Aveau ochi, dar nu vedeau, aveau urechi, dar nu auzeau!

Ambele forme de orbire constituie piedici în bunul mers al vieții, dar orbirea sufletească este cu mult mai gravă decât cea fizică; transformă omul, îl face indiferent, rece, îl depărtează de Dumnezeu și de cei din jur, care au nevoie de ajutor.

Să-L căutăm și să-L găsim pe Mântuitorul Hristos – Doctorul trupului și sufletului! Găsindu-L, să-L urmăm! Urmându-L, să-L rugăm să ne ajute să rămânem în lumina divină care este Adevăr, iubire, Tărie.

Explorează textul!

Răspunde la următoarele întrebări:

- Prin Cine s-a împlinit promisiunea făcută de Dumnezeu primilor oameni?
- Care a fost misiunea Mântuitorului?
- De ce Domnul Iisus Hristos este numit *Lumina lumii*?
- Cum pot fi înțelese minunile?
- De câte feluri este orbirea?
- Care formă de orbire este cea mai gravă?

Reține!

- Învățăturile transmise de Domnul Iisus Hristos sunt lumină pentru oameni.
- În Sfânta Scriptură Mântuitorul este numit *Lumina lumii*.
- Ideea centrală a minunii vindecării orbului din naștere este că întâlnirea cu Domnul Iisus Hristos ne poate vindeca trupul și sufletul.
- Orbirea sufletească ne depărtează de Dumnezeu și de cei care au nevoie de ajutorul nostru.
- Prin rugăciunea de luminare a minții cerem Doctorului trupului și al sufletului să ne ajute să rămânem în lumina divină.

Icoană
Eu sunt Lumina Lumii

Sfânta Evanghelie –
Vestea cea Bună

Jertfă

Lumina sufletului meu

Adaugă încă o pagină în cartea ta cu fragmente din Sfânta Scriptură.

Trimiterile biblice pentru această lecție sunt:

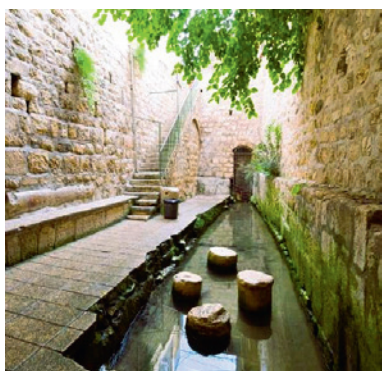
- Ioan 8, 12; • I Ioan 1, 5;
- Psalmul 26, 1;
- Ioan 12, 36.

Câinii ghid – ochii care văd

Lerihon, cea mai veche cetate din lume

Scăldătoarea Siloamului

Exersează! ✓

- I. Amenajați sala de clasă astfel încât mesele, scaunele și alte obiecte la îndemână să se transforme în *obstacole*. Rând pe rând, legați la ochi, încercați să parcurgeți labirintul, la început singuri, apoi ghidați de vocea unui coleg. Când a fost mai ușor? Când ați simțit o siguranță mai mare? Scopul exercițiului este de a empatiza cu persoanele nevăzătoare.
- II. Trasează pe caiet două coloane și în fiecare dintre acestea notează efectele orbirii trupești și pe cele ale orbirii sufletești.
- III. Se va împărți clasa în trei grupe. Prin tragere la sorți, fiecare grupă va trata una din temele următoare:
 - Domnul Iisus Hristos – *Lumina lumii*;
 - Vindecarea orbirii sufletești;
 - Ajutorul oferit persoanelor nevăzătoare;
 Un reprezentant al fiecărei grupe va prezenta în fața clasei materialul realizat.
- IV. Părintele Teofil Părăian (1929–2009) este una dintre personalitățile care și-a dedicat întreaga viață slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor. Faptul că a rămas orb, încă din copilărie, nu l-a împiedicat să studieze. După finalizarea Facultății de Teologie din Sibiu, a devenit călugăr la Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus. Scriitor și orator de excepție, este considerat unul dintre cei mai mari duhovnici ai României.
 - Alcătuieste o fișă biografică pentru această figură de seamă a ortodoxiei românești.
 - Caută povești de viață ale unor personalități din țară și străinătate pentru care problemele de vedere nu au fost o piedică în dezvoltarea personală.

Aprofundează! 📖

Și trecând Iisus, a văzut un om orb din naștere. Și ucenicii Lui l-au întrebat, zicând: *Învățătorule, cine a păcătuit; acesta sau părinții lui, de s-a născut orb?* Iisus a răspuns: *Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu. Trebuie să fac, până este ziua, lucrările Celui ce M-a trimis pe Mine; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze. Atât cât sunt în lume, Lumina a lumii sunt. Acestea zicând, a scuipat jos și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină ochii orbului. Și i-a zis: Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului. Deci s-a dus și s-a spălat și a venit văzând [...].*

Și, găsimdu-l, i-a zis: *Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu? El a răspuns și a zis: Dar cine este, Doamne, ca să cred în El? Și a zis Iisus: L-ai și văzut! Și Cel ce vorbește cu tine, Acela este. Iar el a zis: Cred, Doamne. Și s-a închinat Lui. (Ioan 9, 1-7; 35-38)*

- Analizează modul de manifestare a iubirii divine, așa cum reiese din prezentarea minunii *Vindecării orbului din naștere*.

Să vorbim despre tine!

Gândește-te la sensul figurat al verbului „a vedea”. Încearcă un exercițiu de introspecție și amintește-ți o experiență din viața ta și a colegului/prietenului tău, în care, deși ai văzut, nu ai vrut „să vezi” și urmările puteau fi nu tocmai plăcute.

Reper culturale, interculturale și interdisciplinare

- ❖ Tunelul lui Ezechia sau Tunelul Siloam a fost săpat sub Cetatea lui David, în Ierusalim, înainte de anul 701 î.H., în timpul domniei lui Ezechia. Tunelul, care duce de la râul Gihon la Scăldătoarea Siloamului, a fost proiectat să servească aprovizionarea cu apă a Ierusalimului, în timpul asediului asirian, condus de Sanherib.
- ❖ Louis Braille, care a orbit în urma unui accident, a inventat și a dezvoltat alfabetul care îi ajută pe nevăzători să citească și să scrie.
- ❖ Pentru o bună integrare în societate a persoanelor nevăzătoare, în România au fost înființate și funcționează școli speciale.
- ❖ Există minuni contemporane care vin să continue lucrarea Mântuitorului. Un exemplu în acest sens este Lumina de la Sfântul Mormânt, care se coboară în fiecare an de Sfintele Paști.
 - Accesează link-ul: <https://www.youtube.com/watch?v=uX61zuh5EE8> și vizionează materialul care prezintă apariția Luminii Sfinte de la Ierusalim.

Tezaur

Sfântul Ioan Hrisostom, cunoscut ca **Ioan Gură de Aur** (347–407), mare ierarh, predicator, dascăl și luminător al lumii, a lăsat posterității o operă vastă în care a tratat teme care vor fi mereu actuale: *Despre educația copiilor*, *Despre familie*, *Despre post și rugăciune*, *Despre cumpătare*.

Scrierile sale atrag, uimesc și încântă pe toți cititorii.

Pentru Biserică nu a cruțat nimic, nici măcar pe sine. La fel ca el au făcut toți cei care au dorit să devină sfinți.

Pentru dobândirea curățeniei, atleții lui Hristos luptau împotriva trupului lor, împotriva somnului, împotriva foamei, împotriva durerii, împotriva propriilor lor gânduri, împotriva instinctelor. Era o luptă fără milă, dusă zi și noapte, de-a lungul unei întregi vieți. O luptă palpitană și fără niciun răgaz.

Ioan Gură de Aur a luat hotărârea să se facă sfânt încă din adolescență, când era încă pe băncile școlii. Alți tineri hotărăsc în adolescența lor să se facă generali, sportivi campioni, exploratori. Ioan Gură de Aur a hotărât să se facă sfânt. Toată viața sa n-a avut alt ideal.

[...] *Sfântul Ioan Gură de Aur a fost unul din fericiții care au știut să urmeze harul și să atingă această glorie.* (fragment din cartea **Gură de Aur, atletul lui Hristos** – Virgil Gheorghiu, Editura Deisis)

- Adolescența este vârsta la care începi să-ți croiești calea. Cu siguranță îți dorești ca aceasta să fie luminoasă. Menționează obiectivele tale pe termen lung și sacrificiile pe care ai început deja să le faci pentru a le atinge.

Lumina Sfântă de la Ierusalim

Citirea în Alfabetul Braille

Mozaic Sfântul Ioan Gură de Aur

Cuvinte pentru suflet

Altădată erai întuneric, iar acum sunteți lumină întru Domnul; umblați ca fii ai luminii! Pentru că roada luminii e în orice bunătate, dreptate și adevăr.

(Efeseni 5, 8-9)